

XXIX

REZYDENCJA MATKI BOŻEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W KLUSZKOWCACH

1. POWSTANIE I URZĄDZENIE FUNDACJI

Kluszkowce — wieś położona w dawnym pow. nowotarskim, koło Czorsztyna nad potokiem Kluszkowianka. W przekazach historycznych na początku XVI w. nazwa jej występuje jako „Klusków” lub „Kluskowice”. Wieś należała do starostwa czorszyńskiego. Na miejscu obecnej szkoły stał niegdyś drewniany kościół, spalony w 1811 r. Uboga ludność nie była w stanie wybudować nowej świątyni. Dlatego Kluszkowce przyłączono do parafii w Maniowach.

W 1929 r., z chwilą otwarcia miejscowych kamieniołomów, znacznie polepszyły się materialne warunki gromady. Z dochodów kamieniołomów postanowiono wybudować własny kościół. Po zebraniu funduszu i zgromadzeniu materiałów budowlanych, plany przedłożono do zatwierdzenia ks. proboszczowi z Maniowów. Proboszcz sprzeciwił się jednak budowie kościoła w Kluszkowcach. Rozgoryczeni mieszkańcy obrócili fundusz i materiały na budowę domu ludowego, który wzniesiono w czynie społecznym w latach 1936—1939. Budynek ten pozostawał w stanie surowym do 1942 r. Chcąc mieszkańcom Czorsztyna, Kluszkowiec i Krośnicy zapewnić lepszą obsługę duszpasterską, metropolita krakowski książe Adam Stefan Sapieha zaproponował urządzenie w obszernej sali teatralnej domu ludowego w Kluszkowcach kaplicy, jako filii parafialnej kościoła w Maniowach. Projekt władz duchownych ludność przyjęła z wielkim entuzjazmem. Gromada w czynie społecznym przystąpiła do urządzenia kaplicy. Wprawiono okna, drzwi, podłogę, ustawiono ołtarz z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej. Po ukończeniu prac przygotowawczych, w dniu 2 sierpnia 1942 r. ks. Jan Chrobakiewicz, proboszcz z Maniowów, otworzył i poświęcił kaplicę pw. Matki Bożej Częstochowskiej. W pobliżu wydzielono grunt pod cmentarz. Początkowo kaplicę obsługiwał ks. Leonard Skwarczewski. Po jego wyjeździe do diec. łódzkiej w 1945 r., obsługę kaplicy przyjęła parafia w Maniowach.

Stan taki przetrwał do 15 sierpnia 1953 r. Wierni nie byli z tego zadowoleni. Chcieli mieć stałą obsługę duchowną. O ich życzeniach dowiedzieli się karmelici.

O. Celestyn od Matki Bożej (Kołodziej), pochodzący z Gabonia k. Starogo Sącza, przedstawił Definitorium Prowincjalnemu życzenia mieszkańców Kluszkowiec. Definitorium pozytywnie ustosunkowało się do założenia nowej fundacji, mającej na przyszłość perspektywę stania się domem wypoczynkowym dla zakonników. Do przejęcia i zorganizowania nowej placówki wyznaczono o. Ottona od Aniołów (Filka). Po uzyskaniu zgody od proboszcza i Kurii Metropolitalnej, o. Otto przyjechał do Kluszkowiec w dniu 14 sierpnia 1953 r. Początkowo zamieszkał prywatnie w domu Karola i Stefanii Kurpielów, pod numerem 130. Do pomocy przybył też o. Rudolf Warzecha. Tymczasem pod przewodnictwem Komitetu ludność miejscowa przygotowywała na poddaszu domu gromadzkiego mieszkania dla karmelitów.

Na konferencji odbytej na plebanii w Maniowach w dniu 15 września 1953 r., w obecności ks. Józefa Dyby — wicedziekana nowotarskiego, ks. Jana Chrobakiewicza — proboszcza parafii i ks. wik. Antoniego Siudy, ustalono *modus vivendi*, warunki i kompetencje pracy duszpasterskiej karmelitów na nowej placówce.

W październiku przybył do Kluszkowiec na stałe o. Krzysztof Król, a 20 listopada br. Brokard Krupnik jako kucharz i organista. W dniu 30 października Komitet Parafialny uroczystie wprowadził zakonników do przygotowanego na poddaszu mieszkania. Ks. bp Franciszek Jop, wikariusz kapitulny archidiecezji krakowskiej, aktem z dnia 26 października 1953 r. L. 8325/53 pozwolił karmelitom w Kluszkowcach na odprawianie nabożeństw, głoszenie kazań, udzielanie sakramentów św. i spełnianie posług duchowych za zgodą proboszcza.

Na Kapitułę Prowincjalnej w Krakowie w 1954 r. o. Otto Filek powołany został na urząd IV definitora i podprzeora klasztoru w Poznaniu. Przełożonym w Kluszkowcach zamianowano o. Leona od św. Teresy (Wądrzyka). Objął on urząd 28 maja 1954 r. Jego największym dziełem w Kluszkowcach jest wyposażenie i bogaty wystrój kaplicy, którą zastał w stanie całkowicie surowym. Stał w niej prymitywny ołtarz, obok którego za parawanami w narożnikach mieściły się zakrystia i magazyn. Strop żelbetonowy nie tynkowany. Okna pojedyncze zaszlone kawałkami szyb.

O. Leon Wądrzyk, z pomocą Komitetu, ze składek wiernych rozpoczął prace nad urządzeniem domu Bożego. W 1954 r. wydzielono z kaplicy magazyn i zakrystię przez wymurowanie ścian, pomiędzy którymi zlokalizowano prezbiterium oddzielone balustradą od nawy. W tymże roku wytynkowano strop, wybudowano chór muzyczny i założono instalacje elektryczne. Pracami ciesielskimi i murarskimi kierował Franciszek Gacek, budowniczy tego domu ludowego. W lipcu 1954 r. murarze

ze Szczawnicy rozpoczęli tynkowanie kaplicy pod polichromię, którą w stylu podhalańskim wykonał Mieczysław Krzyżak, artysta malarz z Krakowa (w 1955 r.). Projektował on również ołtarze do kaplicy i ambonę skomponowaną z konfesjonałem w stylu zakopiańskim. Rzeźby ołtarzy i ambony wykonali Antoni Krzak i Jan Sańczy. Obrazy do ołtarzy malował Mieczysław Krzyżak.

Z chwilą całkowitego wyposażenia kaplicy i ukończenia pokoi mieszkalnych, ludność rozpoczęła starania o erekcję samoistnej parafii dla Kluszkowiec. W styczniu 1957 r. delegacja uzyskała zgodę od ks. arcybpa Eugeniusza Baziaka, pod warunkiem, że władze zakonne przyjmą parafię. Definitorium Prowincjalne w Warszawie w dniu 22 maja 1957 r. wyraziło zgodę zastrzegając jednak, że kancelaria urzędu parafialnego znajdować się będzie poza klauzurą (na parterze). Dekretem Kurii Metropolitalnej w Krakowie z dnia 27 listopada 1958 r. L. 6632/58, arcybpa Eugeniusz Baziak erygował filię parafialną przy kaplicy OO. Karmelitów Bosych w Kluszkowcach dla Kluszkowiec i Krośnicy oraz określił uprawnienia i obowiązki wikariusza parafii. Urzędowym wikariuszem został o. Leon Wądrzyk, przełożony domu. Dekret erekcyjny wszedł w życie od 1 stycznia 1959 r. O. Leon kierował filią parafialną aż do 1966 r., kiedy to po Kapitulie Prowincjalnej przełożonym domu zamianowany został o. Jakobin Filek.

2. OPIS KAPLICY I DOMU

Dom gromadzki, piętrowy z poddaszem, zbudowany z kamienia i cegły w l. 1935—1939 pod kierunkiem Franciszka Gacka. W narożniku południowo-wschodnim wznosi się drewniana wieża straży ogniowej. Na parterze mieści się Państwowe Przedszkole i Ochotnicza Straż Pożarna (ryc. 121).

Całe pierwsze piętro zajmuje kaplica z małą zakrystią i hallem. Prześcień kaplicy wynosi ok. 300 m², wys. 4,80 m. Na ścianach i stropie polichromia o tematyce religijnej, przedstawiająca 47 scen figuralnych i 31 pejzaży Podhala z ornamentacją typowo podhalańską — podstawowym motywem ornamentu jest oset górski (dziewięciśl). Wszystkie trzy ołtarze wykonane z modrzewia, a elementy rzeźbione z lipy. Główny ołtarz z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej, poświęcony 25 sierpnia 1958 r., posiada drugi obraz wysuwany — Serca Pana Jezusa (namalowany w 1959 r.). Boczne ołtarze, dedykowane św. Józefowi i św. Teresie od Dz. Jezus, mają kształt przydrożnych kapliczek góralskich krytych gontami; na antepediach płaskorzeźby. W środku kaplicy 24 modrzewiowe ławki, a pod ścianami 3 konfesjonały i ambona. Ambonę zdobią dwie płaskorzeźby, przedstawiające ewangelicznego siewcę i cudowny połów ryb. Chór muzyczny przyozdobiony 12 płaskorzeźbami, wy-

konanymi w 1957 r. przez Antoniego Krzaka z Maniowów według projektu M. Krzyżaka. W sześciu oknach kaplicy są witraże. Dwa większe — od południa — wykonane w 1960 r., posiadają ornamenty kwiatów górskich. Cztery witraże od strony zachodniej przedstawiają sceny z historii narodu:

1. Pożegnanie Władysława Warneńczyka na zamku w Czorsztynie (1440 r.).
2. Przyjazd królowej Jadwigi do Polski.
3. Król Władysław Jagiełło na tle zamku w Niedzicy.
4. Ślubowanie króla Jana Kazimierza.

Na poddaszu pomieszczenia klasztorne: kuchenka, 4 cele, sala rekreacyjna, łazienka i mała rozmównica.

